

בעזהשי"ת

מִיָּמֵי עֲמוּקִים עֵצָה בְּלֵב-אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלָה
סְטְרִיקוֹב

קובץ דברי תורה

עצה ותבונה

דברי תורה

מב"ק מרז אדמו"ר זצלה"ה

'עומק לב'

שיעורים בספרה"ק

מב"ק מרז אדמו"ר שליט"א

'מים עמוקים'

'דולה התבונה'

פרשת במדבר

תשפ"ב

לתרומות והנצחות:
052-7620204

קובץ י"א
ערש"ק פר' במדבר תשפ"ב

ניתן להאזין לשיעורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
מדי ליל שישי בשידור חי במערכת 'קול סטריקוב' מס' 072-3371263 שלוחה 4.
כמו כן ניתן להאזין לאחר השיעור בקו שיעורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ב'קול הלשון'
מס' 073-2951269 שלוחה 1.

 במדבר

בגמרא (מגילה לא:): 'עזרה תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שצתורת כהנים קודם עזרת ושצמסנה תורה קודם ראש השנה מאי טעמא אמר רבי ואיתימא ריש לקיש כדי שתכלה השנה וקללותיה'. וזהרמב"ם (פי"ג מהל' תפילה ה"צ) כתב שהמנהג הפשוט שיהו קוראין צמדצר סיני קודם עזרת. וכן נפסק בשו"ע (או"ח סי' תכח ס"ד). ונראה מזה דקריאת פרשת צמדצר היא הכנה לקבלת התורה.

ויבואר צוה צהקדם מה שמקשים (ישמח ישראל ימי הגבלה אות ז) מה שנקראים ג' ימים לפני שצעות שלושת ימי הגבלה, ולכאורה הרי מצוות הגבלה הייתה רק צעת מתן תורה, אלא שנאמרה להם מצוה זו ג' ימים קודם לכן. וציארנו צוה, שהנה מטצע צני ישראל לרצות ולהשתוקק לעלות צמעלות

הסולם העולה צית אל ולחזות צנועם ה', אף יותר ממקומם ומדרגתם. אצל הקצ"ה אינו חפץ צוה, כי לכל אחד מקומו הראוי לו מן השמים, ואם ירצה לתפוס חלק חצרו גם שלו הפסיד, כי מטרתו צעולמו הוא השלמת תפקידו שלו לצד. וזהו דקדוק לשון התפילה 'אתן חלקינו צתורתך', כי האדם צריך לקבל רק את חלקו, וחלקו של אחר אי אפשר לו ואדרבה זהו מזיק והורס את עצדתו.

וזאת היא מצוות הגבלה שנאמר להם שלא יהרסו לעלות ולראות, היינו שלא יעלו למעלה ממדרגתם הראוי להם צעצודת ה'. שהיו צריכים צני ישראל לאזהרה זו כי היא נגד טצעם, וצפרט לפני קבלת התורה, שהיה אז גילוי רצ ועצום, והיו צריכים להזהירם ציותר שלא יהרסו אז לראות יותר ממדרגתם".

א) עד"ז כתב בספה"ק שם משמואל (פר' יתרו תרע"ו ד"ה ויגד) וז"ל: "ויגד משה את דברי העם אל ה' (שמות יט, ט). בש"ס שבת (פז). שהגיד שקבלו ישראל עליהם מצוות הגבלה. ויש להבין למה לא נאמר נמי שהגיד בחמישי בחודש שקבלו עליהם ישראל בארבעה בו מצות פרישה. ונראה עפ"י"מ שהגיד כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה בהא דאמרו ז"ל (ספרי פר' ברכה) שפתח המקום לבני עשו וישמעאל לקבל את התורה ולא רצו,

ולבן נאמרה להם מנאות הגבלה ג' ימים קודם למתן תורה, כי היו כריכים לעצוד על זה ג' ימים שלמים, שיוכלו למשול ולעצור צרוחם ורלונם שהוא לעלות ולראות יותר ויותר, והיה זה עצודה קשה שצמקדש. וצאמת שגם אחר הכנה זו לא היה די להם, והיה לריך להתרותם בשעת מעשה כמו שנאמר (שמות יט, כא-כד) 'רד העד צעם פן יהרסו אל ה' לראות ונפל ממנו רב, ויאמר משה אל ה' לא יוכל העם לעלת אל הר סיני כי אתה העדתה בנו לאמר הגבל את ההר וקדשתו, ויאמר אליו ה' לך רד' וגו', ופירש"י: 'לא יוכל העם, איני לריך להעיד בהם, שהרי מותרין ועומדין הם היום שלשת ימים, ולא יוכלו לעלות, שאין להם רשות, לך רד. והעד בהם שנית, שמורזין את האדם קודם מעשה, וחוזרין ומורזין אותם בשעת מעשה'. והטעם לזה כי יודע הקצ"ה נפש ישראל שעל אף כל ההכנות שעשו למען יוכלו לעמוד

בהגבלת מקומם, עדיין עלולים מרוצ השתוקקות לעלות.

והנה זהו כל עניין פרשת צמדצר, שהיא חלוקת בני ישראל לפי מדרגתם ושורש נפשם, כמו שפירש הרמב"ן (צמדצר א, א) שכל ענין הדגלים והחניה מסביב למשכן והשמירה שהוזהרו שלא יקרבו זרים למשכן הוא על דרך מנאות הגבלה שהיה צמעמד הר סיני. וכן הוא בעניין עצודת הכהנים, שהזר הקרב יומת, ואפילו לוי שעשה עצודת כהן חייב מיתה, ולא זו אלא אף זו שלוי שעשה עצודת חזרו חייב מיתה (ערכין יא:), כי עי"ז שעושה דבר שאינו שלו מקלקל את העבודה.

ולבן קוראים פרשת צמדצר לפני שצועות, להתצונן ולהתלמד שלא להתאוות למדרגתו ולחלקו של חזירו, שזהו הכנה מוכרחת לקבלת התורה, ועי"ז נזכה אכן לקבלת התורה והמנאות ציו"ט הצעל"ט.

כדי שלא יהיה להם אח"כ פתחון פה למה לא ניתנה התורה להם. וקשה דאכתי יאמרו כלום אמרת להם שיש בתורה מצוות שהן היפוך טבעם כמו שאמר לבני עשו שכתוב בה לא תרצח וכו', ואולי אם היו יודעים נמי לא קבלוה. והגיד היות טבע ישראל להשתוקק לאביהן שבשמים, היפוך מצות הגבלה לעמוד מרחוק. ועכ"ז ישראל קבלו עליהם מצוה זו, הנם רואין שישראל קבלו אף מה שהוא היפוך טבעם, ודפח"ח. ולפי"ז יש לומר דהא דהצריך משה להגיד שקבלו עליהם מצות הגבלה מה"ט הוא, באשר זו רבותא יתירה שדבר זה הוא היפוך טבעם ואעפי"כ קבלו עליהם, וממילא מצות פרישה שאיננה היפוך טבעם ואדרבה ישראל קדושים הם, שוב אין צורך להגיד שאין זה כ"כ רבותא, ואם מה שהוא רבותא יותר וקשה עליהם קבלו, זה שאיננו היפוך טבעם ואיננו כל כך רבותא על אחת כמה וכמה".

ראש חודש סיון

ביום זה ר"ח סיוון היה מה שנאמר (שמות יט, ז) 'ויחן שם ישראל נגד ההר', וברש"י, 'כאיש אחד בלב אחד'. והנה איתא בגמרא (שבת פו:): 'צחצח לא אמר להו ולא מידי משום חולשא דאורחא', ובבב"ד"ק (ראה תפארת שלמה פר' יתרו ד"ה אני חותנך, למתן תורה ד"ה יומא) ציחרו לפי דרכם, שזה שלא אמר להם ולא מידי היה גם כן הכנה לקבלת התורה. וי"ל צאו"א, שכאן שהיו כאיש אחד בלב אחד, זה גופא היה הכנה לקבלת התורה וממילא לא היה נריך לומר להם מאומה, כי עלם האחדות היא ההכנה הגדולה לתורה. וזהו ג"כ מה דאיתא (תנא דצי אליהו רבה פ"א) 'דרך ארץ קדמה לתורה', היינו הנהגת השלום והאחווה בין ישראל שהיא קדמה כהכנה לפני מתן תורה².

ומתאמרא נשם צדיקי פולין (ידוע נשם הרה"ק רמ"מ מווארקא זי"ע) לפרש צדק נחות המושגה (אבות פ"ג מ"ז) 'שנים שיושצין ואין ציניהן דצרי תורה', שאם שנים יושצים ו'אין ציניהן' - היינו שאין שום דבר המפריד ומצדיל ציניהם אלא הם שווים זה לזה מתוך אהבה ואחווה, זהו בעלמנו 'דצרי תורה'. וממילא מוצן היטב מה שלא אמר להם ולא מידי, כיוון שעלם מה שהיו ציוס הזה כאיש אחד בלב אחד, צחינת 'אין ציניהן', היא כאמירת דצרי תורה.

וידוע נשם החידושי הרי"ם זי"ע שציחר ענין 'חולשא דאורחא', דהיינו השפעתו הרעה של עמלק, שנלחם עם ישראל צרפידים, לפני שצאו בני ישראל למדבר סיני, וזהו החולשא דאורחא, דכתיב גציה (דצריס כה, יח) 'אשר

(ב) ראה באוה"ח הק' כאן שכתב וז"ל: "כוונת הכתוב הוא להקדים ג' ענינים הם עקרי ההכנה לקבלת התורה שבאמצעותם נתרצה ה' להנחילם נחלת שדי היא תורתנו הנעימה, כו', וענין ג' הוא בחינת ייעוד חכמים בהתחברות בלב שלם ותמים לא שיהיו בד בבד שעליהם אמר הכתוב (ירמיה נ, לו) חרב אל הבדים (ברכות סג), אלא יתועדו יחד ויחדדו זה לזה ויסבירו פנים זה לזה, וכנגד זה אמר ויחן שם ישראל לשון יחיד שנעשו כולן יחד כאיש אחד, והן עתה הם ראויים לקבלת התורה".

אחד שלם, שרק אז היו יכולים לקבל את התורה. ונמצא לפי זה שמה שהיו כאיש אחד בלב אחד צוואם למדבר סיני היה כבר הכנה לקבלת התורה, ושפיר לא אמר להם ולא מידי, כי עלם אחדותם היא ההכנה הגדולה ביותר.

עוד י"ל על דרך האמור לעיל בשם החידושי הרי"ם שהחולשא דאורחא היה הפגם של עמלק, שהנה מצוואר שפגם עמלק הוא בלימוד התורה, וכמו שדרשו חז"ל (מכילתא) עה"פ (שמות יז, ט) 'וילחם עם ישראל ברפידים', 'שרפו ישראל ידיהם מדברי תורה לכך בא שונא עליהם'. ובעניין זה היה ג"כ הפגם של עמלק, וממילא היו אז בני ישראל צמנצ של רפיון מדברי תורה, ולכן יומא קמא לא אמר להו ולא מידי, כי היו צריכים לחכות יום אחד, כדי לנאת מן המציאות של הרפיון שהיו צו ולהתצונן לקראת קבלת התורה.

קרך צדרך, ופגם זה היה עדיין בקרב בניי כאשר באו למדבר סיני. וי"ל שזה נתקן כאן על ידי שהיו כאיש אחד בלבד אחד, כי כידוע מופרים (ראה כתובת פסים פר' נו, כסא דוד דרוש י, כלי יקר שמות יז, ט) שעמלק גרם לפירוד בין בני ישראל, וכאן עי"ז שהיו כאיש אחד בלבד אחד הביאו בזה לתיקון פגם עמלק.

והבמהר"ל (תפארת ישראל פרק יז) כתב, שהתורה ניתנה רק אחר שהיו כל השישים רצוא של כלל ישראל, ולא משום שהיה צריך את כל פרטי בני ישראל, אלא משום שהשישים רצוא יחד הוא קומה שלימה. ואשר לכן לא ניתנה התורה לאבות הק', כיוון שהם היו פרטיים, והתורה אינה ראוייה שתינתן אלא לכלל, יעו"ש.

ובזה מצוואר צהעמק דבר הכרח האחדות לקבלת התורה, כי היה צריך שיתאחדו כל הפרטים להיותם לכלל

דולה התבונה

קבלת התורה בכל שנה - קנין הרגשת הלב בקיום התורה והמצוות

שיעור ליל שישי פרשת במדבר תשע"ג

ביום ר"ח סיוון כבר מתחילה השמחה הגדולה על קבלת התורה

אנו נמצאים כבר בראש חודש סיוון, השלב האחרון בהכנה לקראת קבלת התורה. באור החיים הק' (שמות יט, ט) איתא שביאת בני ישראל למדבר סיני, ביום זה, היה בחינה של לבוא ל'בית חתנות' - זאת היא ההכנה האחרונה שעושים לפני חתונה, להגיע למקום החתונה. ובכן, אנחנו כבר אוחזים ב'בית חתנות'.

גדולת וחשיבות יום זה מתבארת מדברי המפרשים על הפסוק (שם, א"ז) 'בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני, ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני', שדקדקו מדוע נכתב שלא כסדר, שתחילה נאמר ביאת בני ישראל למדבר סיני, ואחר כך נסיעתם מרפידים, וכתב הרמב"ן וז"ל: "היה ראוי שיאמר הכתוב 'ויסעו מרפידים ויחנו במדבר סיני בחדש השלישי לצאתם מארץ מצרים', כו', אבל בעבור היות ביאתם במדבר סיני שמחה להם ויום טוב, ומעת צאתם ממצרים נכספים אליו, כי ידעו ששם יקבלו את התורה, כי משה הגיד להם מה שנאמר לו (לעיל ג, יג) 'תעבדון את האלקים על ההר הזה', כו', בעבור זה התחיל הפרשה כי בחדש השלישי ביום הזה שהתחיל החדש באו לשם. ואחרי כן חזר לומר כשאר המסעות ויסעו מרפידים".

והאור החיים הק' ג"כ מפרש על דרך זה, וז"ל: "קשה למה איחר המוקדם כי פסוק זה היה לו להקדים קודם פסוק שלפניו שאמר באו מדבר סיני, ואולי שהוא על

דרך אומרם (סנהדרין קא:): אהבה מקלקלת השורה להקדים המאוחר, שלהיות כי הוא זה יום המקווה לבורא לתורה לעולם לעליונים ולתחתונים ומיום הבריאה והם יושבים ומצפים מתי יבואו בני ישראל מדבר סיני, לזה כשהגיעו שמה לא עצרו כח לספר סדר הדבר ותכף קדמה ההודעה באומרו ביום הזה באו וגו' הגיע חשוק ונחשק לחושק וחשוק ושמחו שמים וארץ כי זה הוא תכלית הבריאה ותקוותה ואחר כך חזר הכתוב להודיע פרטן של דברים".

והעולה שבראש חודש סיוון כבר הגיעה 'תכלית הבריאה ותקוותה', וכעת כבר ישנה לשמחה הגדולה של קבלת התורה. ואם כן בוודאי שיש לנו לעת הזאת להיחלץ חושים להכנה לקראת היום המיוחל, ולהתבונן מהי הדרך והעצה שעל ידה אפשר להתכונן לקבלת התורה. ואכן בספרים הק' מצויים עניינים רבים ולימודים שונים, לא הרי זה כהרי זה, ועל כל אחד למצוא מה מעורר אותו, ומה הוא יכול לקחת כלקח טוב לעצמו. אמנם מצאנו עניין אחד למעשה השווה לכל נפש, ואשר מונח בו יסוד גדול בכללות עניין היו"ט הבעל"ט. והוא המבואר בספה"ק עבודת ישראל (לשצעות ד"ה ציוס הזה), וזל"ק:

בכל שנה בחודש סיוון יכול כל אחד לזכות להתקרבות אל הקב"ה

"ביום זה באו מדבר סיני, ופרש"י, לא היה צריך לכתוב ביום הזה, אלא שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנם. נראה לרמוז בדברי קדשו, כי באמת בכל שנה ושנה כל ימי עולם נתגלה הדבר ההוא שהיה בימים ההם, כגון בימי פסח שיצאו ממצרים גם בכל שנה יש נפשות מישראל שיוצאים ממצרים, וגם בחודש הזה כיון שקרבו לפני הר סיני נתגלה גם כן שיוכלו לקרב את עצמם להקב"ה ולקבל התורה ולקרב עצמן לפני הר סיני, סיני"י מלשון שנאה, שישנא לכל דבר רע כמו שאמרו חז"ל (שבת פט.). סיני שבו ירדה שנאה לעובדי כוכבים ומזלות, רצה לומר למעשה עובדי כוכבים ומזלות" -

כל יהודי יכול להגיע להתקרבות בחודש הזה. ואמנם מציאות שכיחה היא, כאשר עוסקים בהכנה ליו"ט שבועות, שמקבלים שברון לב מכך שהרי כבר בשנה שעברה

היו בטוחים שהולכים לקבל את ההתעלות הגדולה מהשפעת היו"ט, להשתנות למעליותא, ובפועל לא ראו שום שינוי ופעולה לטובה. וכבר עמד על זה בספה"ק תורת אמת (שנת שלפני שזעומת תרל"ג סעודה שניה) ש"לא יפול לב האדם עליו כשיודע שכמה שנים עברו עליו זמנים כאלו, ואינו מרגיש בנפשו שנתחדש ונתקרב להשי"ת, ואיזה התחדשות יהיה לו בשנה זו יותר מכל השנים שעברו", ויסוד הדברים שם, שעל עניין זה נדרשת אמונה, והיינו שצריך להגיע לשבועות מתוך אמונה בכח השפעת היו"ט, להאמין בזה שכך הם אכן הדברים אפילו אם אין מרגישים זאת. וכמו שאנו מאמינים באמונה שלמה שהקב"ה הוא שומע תפילה, הרי מברכים על זה בשמו"ע, ואפילו שהרבה פעמים מבקשים שוב ושוב ועדיין אין רואים את הישועה, עם כל זאת מאמינים שהקב"ה שומע את התפילות, זה חלק מאמונת היהדות. כמו כן אנו מאמינים באמונה שלמה ששבועות הוא זמן שיהודי מתקרב, לא תמיד ההרגשה היא כך, לא תמיד רואים זאת בגלוי, אבל זה דבר שקיים. צריך לדעת שעובר על נשמת היהודי קבלת התורה, ושאפשר להתקרב.

ההכנה לזכות להשפעת היו"ט - על ידי לימוד הפרשה של קבלת התורה

ובלפי זה ממשיך הרה"ק מקאזניץ, ומבאר מהי ההכנה הראויה כדי לקבל אכן את אותה התקרבות המסוגלת ביו"ט שבועות:

"ולזה צריך כל אדם כשבא ראש חודש סיון עד חג השבועות לקרוא באותו עסק התורה, ולהמשיך לו זה הקדושה שנתגלה ביום זה, וזהו שפרש"י 'שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו', דהיינו שבאמת נתגלה כל דבר בעת" - היינו שצריך לקרוא את הפרשה של קבלת התורה, ולחיות בכל יום מימים אלו, עם מה שאירע באותו יום, וזאת היא ההכנה לקבלת התורה.

על דרך זה מצינו דבר חידוש בספר סדר הזמנים להרה"ק העבודת יששכר מוולברוז' זי"ע, שם (סקדמה לקבלת סמורה) הובא, שהיה רגיל להזהיר ולזרוז את חסידיו ללמוד לפני שבועות מענינא דיומא מענין קבלת התורה בסוגיית הגמרא בשבת מהתחלת המשנה שם עד גמר העניין בעיון היטב, להקשות קושיות איש לפי שכלו,

וכאשר באו לפניו בחג השבועות היו אומרים לפניו את הקושיות והיה מתרצם, ואמר שקושיות ותירוצים אלו הם הקישוטים של הכלה. ואפילו שאין ממש בקושיות, כל מילה שאומרים על העניין, זה חלק מהכבוד והשמחה וההילולא, שמרבים לדבר אודותיה וכל אחד אומר את סברתו, זה בכה וזה בכה. והדברים עולים בקנה אחד עם המבואר מדברי העבודת ישראל שההכנה לקבלת התורה היא בלימוד הפרשה.

עניין קבלת התורה בכל שנה ושנה - שיהיה קיום התומ"צ באופן של 'יהיו בעיניך כחדשים'

וכאשר נעמיק נראה שדבר זה אכן פותח פתח לקבל את עיקר ההשפעה של יו"ט שבועות. כי הנה באמת בדבר האמור שבכל שנה ושנה ישנה שוב קבלת התורה, יש להתבונן היטב, שלכאורה מה שייך לקבל את התורה שוב ושוב, ומה נעשה בקבלת התורה דהאי שתא יותר ממה שהיה לפני כן, הרי זה אותה תורה שהיא בידינו כבר מאז מעמד הר סיני.

ובספה"ק מאור עינים (פר' יתרו, ד"ה איתא צכתני) עמד על שאלה זו, וזל"ק: "איתא בכתבי האר"י ז"ל שבכל זמן מהזמנים כגון פסח שבועות סוכות הוא נעשה בכל שנה כשבא זמן הנ"ל כמו שהיה בפעם הראשון, בפסח הוא יציאת מצרים ובשבועות מקבלים התורה וכן בכל זמן. ולהבין איך מקבלים התורה בכל שבועות, והלא כבר ניתנה. י"ל על פי מה שאמרו רז"ל בכל יום יהיו בעיניך כחדשים כיום שניתנה, ואת זה צריך לקבל עליו בכל שבועות" (עוד כותב שם בהמשך דבריו, שעיקר קבלת התורה היה מה שראו בני ישראל את האור והפנימיות של התורה, "ואת זה צריך לקבל בכל שבועות, להשיג החיות והפנימיות של התורה").

'יהיו בעיניך כחדשים' - לקיים את התומ"צ עם הרגש הלב

וכדי לקרב אל השכל העניין של 'יהיו בעיניך כחדשים', נבאר על פי משל מהתנהגות האדם במילי דעלמא, שהנה ישנם שני דרכים המביאים את האדם לעשות כל פעולה שיעשה. יש שהדבר בא מתוך הרגל, שכך הוא רגיל לעשות ולנהוג כל הימים. ולפעמים אף משנה ממנהגו הרגיל, בעקבות החלטה שכלית, כגון שהגיע למסקנה

שהוא צריך להימנע מאכילת מאכל פלוני כיוון שהוא מזיק אותו, או להיפך, שטוב לו להתחיל לאכול מאכל מסוים מאיזה טעם שהוא, אמנם גם באופן כזה 'הרגל נעשה טבע', שהוא קובע הנהגה זו בסדר יומו ובשגרת חייו, עד ששוב הוא נוהג כן מתוך הרגל ושגרה.

ולעומת זאת ישנו אופן אחר, בו אדם נוהג בהנהגה מסוימת, לא מתוך הרגל בלבד, אלא עם הרגשת הלב, שכל יום ויום הוא מרגיש שדבר פלוני טוב לו, ולכן הוא נוהג בו, או שדבר זה הוא רעה בשבילו, ולכן הוא נמנע ממנו.

וזהו החילוק בעבודת ה', בין האופן של 'יהיה בעיניך כחדשים' לאופן בו אין זה 'כחדשים'. יכול להיות עובד ה', שנוהג בכל יום את סדר עבודתו בלי לזוז כמלוא נימה, הוא קם באשמורת כל יום, מתפלל כראוי, וכו', אבל כל זה מתוך שהוא מורגל לכזה סוג סדר. ולעומת זאת כשזה בבחינת 'כחדשים', שאזי בפועל הוא אמנם עושה את הכל כמו ביום אתמול, אבל זה בא בכל יום מתוך חיבור וקשר נפשי, ולא רק משום שאתמול ושלשום הוא גם עשה כך.

וזהו בחינת 'עבדים' ו'בנים' שיש בעבודת ה', שהעבד אין לו חיבור נפשי לעבודתו, אבל הוא הבין בשכלו שהוא עבד, וממילא הוא עושה את כל מה שנדרש ממנו, אף עד כדי התמסרות, אולם לבו בל עמו. ולעומת זאת הבן, הוא עושה מתוך הרגש הלב, מתוך רגשי אהבה וחיבה, לא מתוך הרגל גרידא.

וכבר הזכרנו באחרונה את דברי המאור עינים (פר' ואמנן ד"ה ואהבת ה') על הפסוק 'ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך', שמדבר שם בעניין הכרח קיום התומ"צ מתוך הרגש הלב, וז"ל: "הנה העיקר העבודה היא בלב שלם רחמנא לבא בעי, כי אף שעובד את השם בדבור ומחשבה, מכל מקום אם הוא אינו בתנועת הלב, דהיינו שיהיה הלב מתעורר הלב לדבורו וירגיש בתוכיותו שנתעורר הלב, כו', אזי האדם אינו דבוק באלקיו כי 'רחמנא' פי' שיהא דבוק בה', 'לבא בעי, כו', והוא עיקר העבודה לה' אשר לא יצויר עבודה זולתו, ואם יעבוד כמה וכמה פעמים אין לו שום עליות מדריגה, וצריך לבא

לעולם פעם אחרת שיבא לתכלית העבודה, ובודאי לא יושג זה בנקל כי לכל דבר הטוב אי אפשר בלי טורח".

וזהו התכלית של חג השבועות, לקבל את התורה והמצוות באופן של 'יהיו בעיניך כחדשים', והיינו לעבוד את ה' עם הרגשת הלב, בבחינת 'בנים אתם לה' אלוקיכם', לא מתוך הרגל גרידא. ואמנם יש לנו לדעת שאנחנו גם עבדים, וכמו שנאמר בפרשה הקודמת (ויקרא כה, נה) 'כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים', 'שמרי קודם' (כ"ט"י ע"ט). וגם את זה שומעים ומקבלים בהר סיני, כמו שאמרו חז"ל (קידושין כ"ג): "אזן ששמעה קולי על הר סיני בשעה שאמרתי כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים והלך זה וקנה אדון לעצמו ירצע". בהר סיני צריך אפוא לשמוע 'כי לי בני ישראל עבדים', אבל לא רק את זאת, כי במעמד קבלת התורה גם קיבלו את ההרגש והחיבור הנפשי הנצרך לקיום התורה והמצוות.

תכלית הכפיית הר כגיגית הייתה כדי לתת את הרגש היראה
הנצרך לקיום התורה והמצוות

וידועה הקושיא שהקשו התוס' (שנת פת. ד"ה כ"פ) וכבר עמדו על זה במדרש (פר' תנחומא אות ג), למה הוצרכו לכפיית ההר כגיגית, הרי כבר אמרו נעשה ונשמע. ועל דרך זה לשאול על האמור בתחילת מעמד הר סיני (שמות י"ט, ע"ז) 'ויהי קלת וברקים וענן כבד על ההר וקל שפר חזק מאד ויחרד כל העם אשר במחנה', ולשם מה כל החרדה הזאת. למה הדבר דומה, לאחד שצועק על חברו על איזה ענין, שואלים אותו האם ניסית בטוב, למה אתה מתחיל ככה. וכאן הרי אכן התחילו בדרכי נועם, והיה די בכך, שהרי בני ישראל ענו מיד (שם, ט) 'כל אשר דבר ה' נעשה' - האזה"ח הק' (שם, ז) אומר שזהו מה שנאמר (ירמיה ג, ז) 'זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך' - מה שכולם ענו ביחד במתן תורה נעשה ונשמע, באהבה וברצון. וא"כ מה היה הצורך בכל ה'ויחרד'.

וכבר הרבו לבאר זאת בספדה"ק באופנים שונים, ונראה שנקודת העניין הוא כך, שחלק מקבלת התורה היא כאמור לתת ליהודי את הרגש הלב הנצרך לקיום

התורה והמצוות, וישנם כמה מיני הרגשים, ישנו הרגש של אהבה, ויש גם הרגש של יראה, וכדאיתא בגמרא (שנת פו): שיש חילוק במציאות בין גוף היהודי לגוף הגוי, כיוון ש"ישראל דדאיגי במצוות, חביל גופייהו, עכו"ם דלא דאיגי במצוות לא", ופירש"י: "דדייגי במצוות, לקיים מצוות וחרדים בדבר ומתוך דאגה מתחממין כדכתיב (תהלים לט, ד) 'חם לבי בקרבי'". והרגש זה, של דאגה ויראה גדולה כ"כ לקיים את המצוות קיבלו בני ישראל בעת מתן תורה, על ידי ה'כפה עליהם הר כגיגית', והקולות והברקים, כמו שקיבלו את שאר ההרגשים השייכים לקיום התורה והמצוות.

כח זה, ההרגש שיש ליהודי במצוות, הוא ה'כחדשים', שאין מקיימים את התומ"צ מתוך הרגל בעלמא, אלא עם הרגש הלב, אם באהבה ואם ביראה. וזהו עניין קבלת התורה בכל שנה, שאין לומר שהכוונה על עצם התורה והמצוות, שהרי הם כבר מקובלים וקיימים בידינו, והאם נאמר שכל קבלת התורה בכל שנה הוא כלפי יהודים שלא קיימו עד עתה את התורה כראוי, זה בוודאי אינו שהרי ראינו ושמענו על צדיקי הדורות איך שערכו את חג השבועות בנהירו עילאה, במדרגה גדולה ביותר. הרי שאדרבה, הם שייכים יותר לעניין החג. אלא שכאמור, קבלת התורה בכל שנה היינו שמקבלים את כל הבחינות של הרגש הלב הנצרכות לקיום התורה והמצוות.

על ידי לימוד הפרשה מקבלים את ההרגשים לקבלת התורה

וזהו עומק ההוראה של הרה"ק מקאז'ניץ - לקרוא ולהתבונן בפרשה של קבלת התורה, כי אכן הצדיקים הרגישו יותר השפעה זו, כי הם זכי וברי הלבב. אמנם אנו אין לנו השגה זו, והדרך שלנו להגיע לזה הוא על ידי לימוד הפרשה של מתן תורה והסוגיא בגמרא, שעיי"ז נכנסים למצב של קבלת התורה עם כל ההרגשים שהיו אז לבני ישראל. דיברנו לפני כן על הבחינה של יראה, ומצד שני אם לומדים את הפסוק הראשון עם הרמב"ן והאור"ח - הרי שזה מביא שמחה גדולה, כמה חשוב ונכבד הוא קבלת התורה, הרי כל העולם כבר מחכה לזה. אחר כך לומדים את ההבטחה שהקב"ה נותן לכלל ישראל 'ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש' - דבר נפלא ונשגב, הקב"ה רוצה לקרוא לנו 'ממלכת כהנים וגוי קדוש'. אחר כך נכנסים למצב של עניית 'כל אשר

דיבר ה' נעשה', שיש בזה הרגש עמוק ונפלא מאוד, עפ"י דברי רבא לאותו צדוקי (שנת פ.ח.) שאמר לו 'עמא פזיזא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו', ורבא ענה לו 'אנן דסגינן בשלימותא כתיב בן (משלי יא, ג) 'תומת ישרים תנחם', ופירש"י: "דסגינן בשלימותא. התהלכנו עמו בתום לב כדרך העושים מאהבה וסמכנו עליו שלא יטעננו בדבר שלא נוכל לעמוד בו". וידוע שפעם בליל שבועות לפנות בוקר פנה הרה"ק רבי שלמה מזווייהעל זי"ע אל מקורבו הגה"צ ר' אליהו ראטה זצ"ל ואמר לו שבכל שנה הקב"ה קורא לנשמות ישראל ושואל אותם אם רוצים לקבל את התורה והם אומרים נעשה ונשמע, ועתה הוא הזמן ששואלים, הבה נאמר ביחד נעשה ונשמע, ובכן כעת, כאשר אנו אומרים נעשה ונשמע, יש לנו את אותה 'תמימות' שאנו סומכים על הקב"ה שבוודאי נוכל לעמוד בקבלתנו. וכך כל פרט ופרט מקבלת התורה, ועשרת הדיברות, שהם כלל של כל התורה (רש"י שמות כד, טז) וא"כ מונח בהם קשר לכל התורה כולה. ע"י ההתבוננות בכל פרטים אלו וכיוצא בהם מתקיים ה'היו בעיניך כחדשים', שמגיעים להתקשרות כזו עם התורה באופן של הרגש הלב.

ובפרשת ואתחנן נאמר גבי קבלת התורה (דניס ה, ז) 'פנים בפנים דיבר ה' עמכם', 'פנים בפנים' הוא הקירוב והייחוד היותר גדול, וכאשר בכל שנה ישנה שוב קבלת התורה, הרי שכל שנה נתחדש הבחינה של 'פנים בפנים', אופן כזה של קרבת ה'. ועצה יעוצה היא, בעת קיום השמחת יו"ט, בסעודות, בשירה ובריקודים, נדמה אז לעצמינו איך היה נראה בעת מעמד הר סיני, כאשר הקב"ה סיים לומר את כל העשרת הדברות, אזי מסתמא כל כלל ישראל התחילו לרקוד בהתלהבות ובשמחה גדולה כל כך, על מה שזכו להתגלות ולקירוב גדול כזה. וכאשר נתבונן בזה, ושבכל שנה בשנה מתחדש שוב גילוי וקירוב נפלא זה, הרי נבוא גם אנו לשמחה עצומה וגדולה. וזהו 'הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם' (פסמיס סמ:), ופירש"י: "דבעינן נמי לכם, שישמח בו במאכל ומשתה להראות שנוח ומקובל יום זה לישראל שנתנה תורה בו". והיינו שנעורר בעצמינו את השמחה הגדולה על קבלת התורה, שזאת היא תכלית יו"ט שבועות, שנקבל את התורה מתוך קשר לבבי ונפשי.

והדרך לזה הוא כאמור על ידי לימוד העניין של קבלת התורה והסוגיות שיש ע"ז, שזה יכול להביא יהודי לגישה אחרת לקבלת התורה, ובאופן כזה אפשר לקוות שזה יהיה באופן נצחי, וכמו שכתב בישמח ישראל (ר"ס סיון, ד"ה הנה אמו"ל) שהאורות של יציאת מצרים וקריעת ים סוף לא היה להם קיום, ורק האור של מתן תורה נשאר לנצח נצחים, יעו"ש. יעזרנו ה' שאכן נזכה לעשות הכנה נכונה, ונקבל את השפעת היו"ט כראוי, ושיתקיים בנו לנצח נצחים.

